

วตุตมานา และ ธาตุหมวด ตนุ ธาตุ (โอ ปัจจัย)
 วตุตมานา บอกปัจจุบันกาล แปลว่า -อยู่, ย่อม- , จะ-

* นำธาตุมาแจกกับวตุตมานาวิภัตติ + ฐกาล บท วจนะ บุรุษ
 กรุ ธาตุ + โอ ปัจจัย + ตี = กโรติ ย่อมทำ

บุรุษ	ปรสสप्त		อตุตโนปท	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ประณมบุรุษ	ติ	อนฺติ	เต	อนฺเต
มัธยมบุรุษ	สี	ถ	เส	วฺเห
อุตตมบุรุษ	มิ	ม	เอ	มฺเห

- * แปลง อนฺติ เป็น เร
- * ใช้ เต แทน ตี ใช้ อนฺเต แทน อนฺติ
- * ใช้ เอ แทน มิ
- * มิ ม ทีฆะท้ายธาตุที่เป็นสระเสียงสั้น (อ) ลกามิ, ลกาม

หมวด ตนุ ธาตุ (ลง โอ ปัจจัย)

ตนุ ธาตุ เป็นไปในความแผ่ไป (ตนุ+โอ+ตี) = ตโนติ ย่อมแผ่ไป
 กรุ ธาตุ เป็นไปในความทำ (กรุ+โอ+ตี) = กโรติ ย่อมทำ
 สกุกุ ธาตุ เป็นไปในความอาจ (สกุกุ+โอ+ตี) = สกุกโรติ ย่อมอาจ
 ชาครุ ธาตุ เป็นไปในความตื่น (ชาครุ+โอ+ตี) = ชาครโรติ ย่อมตื่น

ทดสอบการแจกธาตุ

บุรุษ	ปรสฺสพท์		อตุตโนปท์	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	กโรติ	กโรนฺติ	กโรเต	กโรนฺเต
ม.	กโรสี	กโรถ	กโรเส	กโรวฺहे
อุ.	กโรมิ	กโรม	กเร	กโรมฺเห

ข้อควรรู้เบื้องต้นก่อนการแต่งและแปลประโยคบาลี

๑. ปัจจัยในกัตตุวาท ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ญ ณา นา ญหา โอ ฌ ฌย แบ่งลงในธาตุ ๘ หมวด ดังนี้
๒. รูปแบบกัตตุวาท ประธานทำเอง เช่น สูโท โอทน์ ปจติ อ. พ่อครัว หุงอยู่ ซึ่งข้าวสุก

ทดสอบแปลไทยเป็นมคธ

๑. อ.พระอริยะ ท. ของพระพุทฺธเจ้า ย่อมตื่น จากกิเลส ท. ในตน ฯ
๒. อ.เรา ท. ย่อมกระทำ ซึ่งบุญ ท. เพื่อความสุข แก่ตน ฯ
๓. อ.ท่าน ท. ย่อมอาจ เพื่ออันฟัง ซึ่งธรรมเทศนา ในวันอุโบสถ ฯ

ทดสอบแปลมคธเป็นไทย

๑. สพฺเพ สตฺตา ทานํ ทาตุํ สกฺโกณฺหิตํ ฯ
๒. อชฺช อตุตโน เคะเห กมฺมํ กโรถ ฯ
๓. มยํ อตุตโน อจฺริยสฺส จีวรกมฺมํ กโรม